

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 162g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a tezei a doua din articolul 29 alin. (3) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014
cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor

*(caracterul definitiv al hotărârii de respingere a contestației formulate
împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării [II])*

CHIȘINĂU
28 septembrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 13 iunie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 28 septembrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a tezei a doua din articolul 29 alin. (3) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în redactarea anterioară Legii nr. 5 din 2 februarie 2023, ridicată de dl Marcel Smochin, parte în dosarul nr. 3r-190/2022, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.
2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea Supremă de Justiție format din dna Ala Cobăneanu, dl Iurie Bejenaru și dna Aliona Miron, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 1 martie 2021, dl Marcel Smochin a depus la Consiliul Superior al Magistraturii o sesizare prin care a solicitat tragerea la răspundere disciplinară a unui judecător de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.
4. La 1 aprilie 2021, Inspekția Judiciară a respins sesizarea ca neîntemeiată. În acest sens, dl Marcel Smochin a formulat o contestație împotriva deciziei inspekției judiciare. Totuși, printr-o hotărâre din 29 aprilie 2021, Completul nr. 2 de examinare a contestațiilor al Colegiului disciplinar a respins contestația.
5. Dl Marcel Smochin a contestat la Consiliul Superior al Magistraturii hotărârea Completului de examinare a contestațiilor.
6. La 1 iulie 2021, Colegiul disciplinar a emis o hotărâre în care se menționa că petiția sa se respinge din cauza existenței unei alte hotărâri în acest caz, cu același obiect.
7. La 1 septembrie 2021, dl Marcel Smochin a depus la Consiliul Superior al Magistraturii o cerere prealabilă prin care a solicitat anularea hotărârii

Colegiului disciplinar din 1 iulie 2021 și a hotărârii Completului de examinare a contestațiilor din 29 aprilie 2021.

8. La 15 septembrie 2021, Consiliul Superior al Magistraturii i-a răspuns dlui Marcel Smochin că nu-i va examina cererea prealabilă pentru că hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării este definitivă și, prin urmare, Consiliul nu are competența să verifice actele contestate.

9. La 22 octombrie 2021, dl Marcel Smochin a contestat la Curtea de Apel Chișinău hotărârea Completului nr. 2 de examinare a contestațiilor al Colegiului disciplinar din 29 aprilie 2021, hotărârea Colegiului disciplinar din 1 iulie 2021 și răspunsul Consiliului Superior al Magistraturii din 15 septembrie 2021.

10. Printr-o încheiere din 18 aprilie 2022, Curtea de Apel Chișinău a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ.

11. La 6 iunie 2022, dl Marcel Smochin a depus la Curtea Supremă de Justiție un recurs împotriva încheierii de inadmisibilitate a Curții de Apel Chișinău.

12. În cadrul examinării cauzei în recurs, dl Marcel Smochin a ridicat excepția de neconstituționalitate a tezei a doua din articolul 29 alin. (3) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în redactarea anterioară Legii nr. 5 din 2 februarie 2023, potrivit căreia hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării este definitivă.

13. Printr-o încheiere din 5 octombrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

14. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă

și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

15. Prevederile relevante ale Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor sunt următoarele:

Articolul 29 Hotărârile completelor de contestație

„[...]

(3) Hotărârea privind admiterea contestației este obligatorie pentru inspecția judiciară, care urmează să efectueze cercetarea disciplinară în conformitate cu art. 23. **Hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării este definitivă.**

[...]”

[în redactarea anterioară Legii nr. 5 din 2 februarie 2023, în vigoare din 18 aprilie 2023]

Articolul 29 Hotărârile completelor de contestație

„[...]

(3) Hotărârea privind admiterea contestației este obligatorie pentru inspecția judiciară, care urmează să efectueze cercetarea disciplinară în conformitate cu art. 23. Hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării poate fi contestată la Consiliul Superior al Magistraturii.

[...]”

[în redactarea Legii nr. 5 din 2 februarie 2023, în vigoare din 18 aprilie 2023]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

16. Autorul excepției menționează că, pe baza articolelor 27 și 28 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, deciziile Inspecției Judiciare de respingere a sesizărilor privind tragerea la răspundere disciplinară a judecătorilor pot fi contestate în fața completelor de examinare a contestațiilor ale Colegiului disciplinar. În continuare, potrivit articolului 29 alin. (3) teza a doua din aceeași lege, hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării este definitivă. Altfel spus, în situația în care unei persoane i se respinge o sesizare de tragere la răspundere disciplinară a unui judecător, aceasta nu dispune de acces la un tribunal care să decidă asupra legalității respingerii

sesizării. De altfel, completele de examinare a contestațiilor nu pot fi considerate tribunale.

17. Prin urmare, autorul excepției consideră că prevederile contestate sunt contrare articolelor 20 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din articolul 29 alin. (3) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, ține de competența Curții Constituționale.

20. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate este ridicată de o parte în cadrul unui proces pendinte în fața instanței de drept comun, subiect căruia i s-a acordat acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

21. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în contextul în care Curtea Supremă de Justiție are pe rol o cerere de recurs formulată împotriva unei încheieri a Curții de Apel Chișinău. Articolul 29 alin. (3) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor a fost modificat prin Legea nr. 5 din 2 februarie 2023, în vigoare din 18 aprilie 2023, adică după ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la data înregistrării sesizării la Curtea Constituțională. Având în vedere că Curtea de Apel Chișinău a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ, bazându-se pe prevederile contestate, în redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 5 din 2 februarie 2023, Curtea admite că instanța de judecată ar putea avea în vedere prevederile criticate în redactarea anterioară.

22. Totuși, Curtea constată că textul criticat din articolul 29 alin. (3) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 5 din 2 februarie 2023 a constituit obiectul unei sesizări, fiind invocate aceleași argumente (a se vedea DCC nr 137 din 29 septembrie 2022).

23. Curtea a menționat că articolul 20 din Constituție își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, trebuie să existe o „dispută” cu privire la un „drept” despre care se poate afirma că este recunoscut în dreptul național, indiferent dacă este protejat sau nu de Convenție. De asemenea, pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, dreptul în privința căruia există o dispută trebuie să aibă un caracter „civil”. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că aspectul „civil” este aplicabil și în cazurile care, la prima vedere, nu pun în discuție un drept civil, dar care pot avea repercusiuni directe și semnificative asupra drepturilor private patrimoniale sau nepatrimoniale ale unei persoane (*Denisov v.*

Ucraina [MC], 25 septembrie 2018, §§ 50-51) [DCC nr 137 din 29 septembrie 2022, §§ 25-27].

24. Curtea a reținut că răspunderea disciplinară a judecătorilor reprezintă o procedură de drept public care urmărește să asigure responsabilitatea judecătorilor și, prin urmare, încrederea publicului în justiție. Fără a nega importanța acestei instituții, Curtea menționează că, în eventualitatea sancționării disciplinare a unui judecător, persoana care a depus sesizarea nu va obține vreun avantaj patrimonial sau nepatrimonial care ar putea fi catalogat ca un drept „civil” (*ibidem*, § 30).

25. Curtea a admis că, printr-o faptă comisă de un judecător, ar putea fi lezate drepturile fundamentale ale unei persoane. Totuși, încălcările în discuție pot fi remediate prin intermediul altor mijloace, *e.g.* exercitarea căilor de atac împotriva hotărârii care lezează un drept, formularea unor acțiuni civile în despăgubire (*e.g.* pe baza Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești sau pe baza Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești) sau alte remedii care pun în aplicare obligațiile pozitive ale statului de a asigura protecția drepturilor omului (*ibidem*, § 31).

26. Pentru că nu s-a demonstrat existența unui drept „civil” care poate fi apărat în justiție, Curtea nu a putut constata incidența articolului 20 din Constituție, care garantează dreptul de acces liber la justiție (*ibidem*, § 32).

27. Astfel, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție este una repetată și, de vreme ce nu au intervenit elemente noi care să provoace reconsiderarea jurisprudenței Curții, atât soluția, cât și considerentele menționate în Decizia nr. 137 din 29 septembrie 2022 rămân valabile și în prezenta cauză.

28. În acest context, Curtea subliniază că înainte de a trimite o excepție de neconstituționalitate la Curte, judecătorii de drept comun trebuie să analizeze dacă în jurisprudența Curții nu există deja sesizări similare soluționate în substanță.

29. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a tezei a doua din articolul 29 alin. (3) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în redactarea anterioară Legii nr. 5 din 2 februarie 2023, ridicată de dl Marcel Smochin, parte în dosarul nr. 3r-190/2022, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

*Chișinău, 28 septembrie 2023
DCC nr. 120
Dosarul nr. 162g/2023*